

Izhaja razen nedelj in praznikov.
vsak dan opoldne.

Uredništvo in upravnništvo v Ljubljani,
Franciška ulica št. 6, 1. nadst.,
Učiteljska tiskarna.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankirana
pisma se ne sprejemajo. Reklamacije
za list so poštnine proste.

NAPREJ

Glasilo jugoslovanske socialno demokratične stranke

Naročnina po pošti z dostavljanjem
na dom za celo leto K 30.—, za pol
leta K 15.—, za četrt leta K 7.50, za
mesec K 2.50. Za Nemčijo celo leto
K 33.60, za ostalo tujino in Ameriko
K 42.—. Posamezne številke po 10 v.

Inserati: Enostopna polit. vrstica 30 v;
pogojem prostor 50 v; razglaš. in po-
slano vrstica po 60 v; večkratni ob-
javi po dogovoru primeren popust.

Stev. 4.

V Ljubljani, sobota dne 5. januarja 1918.

Leto II.

Nekaj polemike.

»Slov. Narod« hoče igrati v zadnjem času vlogo, ki je več kot — čudna. Ves slovenski narod, to se pravi, vse slovensko ljudstvo ima eno edino veliko željo: **mir**, ki naj pride čimprej in odkoder koli... Grozote vojne, beda, pomanjkanje itd. so vsakega človeka prepričale, da je mir prva zahteva, ki jo je realizirati, če hočemo potem dalje delati... Uredništvo »Slov. Naroda« pa je drugače mnenja.

Boljševiki so oni, ki so najbolj goreči zastopniki miru. Njih prizadevanju se je zahvaliti, da je na ruski fronti premirje in da se resno razpravlja o miru. Cel Angleži in Francozi postajajo čimdalje bolj naklonjeni mirovni misli. Vsak pošten človek je vesel dela boljševikov — če ne že v socialno-revolucionarnem, pač pa saj v mirovnem pogledu.

»Slov. Narod« — ne!!
Ta prinaša dan na dan, novice in vesti — proti boljševikom; kjerkoli že more kaj pobrati proti tem pionirjem mirovne misli — pobere in v obliki, ki je tako prozorna kot le kaj, servira slavni svoji publiki. Tako priobčuje tudi »dopise iz Prage«. V enem teh dopisov je z vso resnostjo razlagal tajnosti o voditeljih boljševikov za njih bivanja v Pragi. Te tajnosti, ki so bile seve zlagane in sicer z gotovim namenom iz mišljenja, so se porabile za interpe-lacijo posl. Rydla (kdo je kedaj slišal o tem možu?!). In v. v. v. zboru, češ »Slov. Narod« to prinaša... Glavno glasilo češko-slovanskih socialističnih demokratov »Pravo Lidu«, tedaj organ onih ljudi, kojih državnozbornski posanci so člani »Česke zveze« in kojih zastopnik je v predsedstvu »Česke zveze« in »Českega narodnega odbora« — ta organ je poročajoč o tej interpe-laciji, označil postopanje »Slov. Naroda« za »ničmanje«, to se pravi za podlo, falot-sko... Glavno glasilo centralistov »Demický Denník« je pa še z vsemi drugačnimi izrazi obsodilo pisanje »Slov. Naroda«. Mi smo sicer že takoj, ko je »Slov. Narod« ta neverjetno nizkoten dopis priobčil, primerno ožigosali to ne-čuvstvo blatenje boljševikov, smo pa seve tudi registrirali za »Slovenski Narod« zelo neprijet-ne sodbe obeh čeških delavskih dnevnikov ter opozorili predsednika Narodne tiskarne dr. I. Tavčarja, ki je ob enem predsednik »Narodno-napredne stranke« na čudno pisavo »Slov. Na-roda« proti — miru in glavnim bojovníkom za mir.

To naše registriranje je »Slov. Narod« v živo zadelo. Mesto, da bi se primerno opravičil ni obrazložil to čudno svojo — proti mirovno politiko, odgovarja »Napreju« v četrtkovni številki na poseben način.

Najprvo hoče vzbuditi misel, da »Napreju« zato polemizira, ker hoče — »Narod« pri slovenskem delavstvu izpodrinuti. — Ne, gospodje pri »Narodu«, mi vas ne bomo izpodrivali, ker Vas bo Vaša prečudna protimirovna pisava sama onemogočila pri delavstvu. — Dalje namiguje, da polemizira »Napreju« zaradi tega, da se izogne »potrebnejšim in nujnejšim diskusijam z nemškimi sodruzi. No, »Napreju« ne potrebuje diskusij z nemškimi sodruzi, zato so drugi kraji. Deseti strankarski zbor je tudi tu preciziral, kje se bodo uspešno vršile vse potrebne diskusije z nemškimi sodruzi, to je: v avstrijski internacionali, ki jo je vzbuditi v življenje. Te-daj — tudi tu, dragi »Narodu«, je poskrbljeno in odvzeto »Napreju« delo. Ali »Slov. Narod« ho-če vzbuditi še nekaj drugega. Namigava, da »ni nujno potrebno, da poleg naše policije, ki pridno pazi, da se boljševikom ne godi krivica, nastopajo tudi še naši jugosl. socialisti za varuhe gospodov Ljennina in Trockega«. Bum! Zebeli je pribit.

Policija pazi, »da se boljševikom ne godi krivica«. Mir je po volji policije, tedaj po volji državnih oblastij... »Slov. Narod« je seve — drugače mnenja... Nam tudi prav! Saj razumemo vse, kar tiči za tem in zato se ne razburjamo, ampak le pomilujemo... Bomo seve vse to ob svojem času primerno ugotovili, danes nočemo, da se ne poreče...

»Slov. Narodu« ni všeč n e t o d a naše polemike. Piše o nji, mesto da bi odgovarjal na naše očitke. Pa tudi prav. Namen je prozoren, kot vedno. Ker mu je konstatiranje »Napreju« zelo neprijetno — hoče ljudi od jedra oddaljiti in apelira na narod, češ: »naši socialisti demokratije se postavljajo glede naše politike po-lagoma na stališče, ki je v ostrem nasprotju z ogromno večino našega naroda«. Ne, gospo-dje — tudi to je neresnično. Naš deseti stranki-ni zbor je soglasno izjavil, kako je. In s tem je bila celo tista »mladina« zadovoljna, ki jo »Na-rod« tako rad ščiti ter postavlja za vzor. Stran-ka je vedno na istem stališču — kakršnega mne-nja je kak posamezni pristaš, to pač je le nje-gova osebna reč. Saj je deseti strankini zbor celo pozdravil jugosl. deklaracijo z dne 30. ma-ja... Kaj pa hočete še, gospodje?

»Narodu« seve tudi ni všeč, da smo drja. Tavčarja opozorili na protimirovno pisavo »Slov. Naroda«. Pravi, da uredništvo »Slov. Naroda« ni slepo orodje gospodarja kot je to pri — »Napreju«. Prav! Bomo povedali, kako si to predstavljamo mi. »Napreju« je organ jugosl. soc. dem. stranke. Kot tak mora zagovarjati in se bojevati za načela stranke, kajti: kdor ne soglaša s tem, kar je stranka na svojih zborih sklenila in kar je obvezno za njo — ta seve ne

sme v listu priobčevati svojih misli, če se ni primerno podpisal ter s tem označil, da je to njegovo osebno mnenje. To stališče je uveljav-ljeno povsod. — Ne vemo sicer, ali je »Narod« glasilo narodno-napredne stranke ali ni — ve-mo pa, da je last »Narodne tiskarne« koje ve-čina akcij je v rokah rodbine drja. Tavčarja, ki je sam predsednik družbe, njegov sin pa uprav-ni odbornik. Dr. Tavčar pa je obenem predse-dnik Narodno-napredne stranke. Upravičen je bil tedaj naš poziv in naše opozorilo. Če bo »Narod« še naprej tako pisal proti — miru, prav; bomo povsem na jasnem.

Izrazi »lumparija«, »falotarija«, »nesram-nost«, »podlost« niso iznajdbe »Napreju« — so to slovenske besede, ki označujejo oz. obsojajo grda dejanja. Niso privilegij ne dr. Susteršičeve »Resnice«, ne koga drugega. Rabijo se tam, kjer so na mestu in kjer je označiti nepoštena de-janja. Rabile so se, preden je bilo na Sloven-skem kaj slišati o »Napreju« in se bodo še, dok-ler ne bodo lista d a »Slov. Narod« lojalni na-proti svojim nasprotnikom in dokler ne bodo prenehali vedoma blatiti onih, ki delajo s pošte-nim namenom in z vidnimi uspehi za blaginjo slovenskega ljudstva.

Naši čitatelji naj opustijo, da smo se danes tako obširno pečali s »Slov. Narodom«. Po-trebno je bilo, da zvedo vsi oni, ki se jih tiče, da slovensko delavstvo ne soglaša z rova-renjem proti — miru in da mu ni všeč čudna vloga, ki jo igrajo — »Narodovci« že precej časa...

Deseti strankini zbor.

(Dalje.)

Najvažnejši dogodek, ki ne odloči le izid vojne same, ampak bo imel nepregledne posledice tudi po miru na ves politični, gospodarski in narodni razvoj vsega sveta, je ruska revolucija. Kakor Evropa ni poznala oficijelne Rusije, tako in še manj je poznala ruski proletarijat. Posebno slovenskim šovinistom je nepristopna vsaka stvarna sodba. Tako so se varali v upa-nju na meščansko in oficijelno Rusijo, ki je pa Italiji prepustila absolutno gospodstvo Adrije in s tem vse zahodni Balkan, toraj vsa jugoslo-vansko skupino. Zmaga entente in Rusije bi po-menila zastoj samostojnega gospodarskega in političnega življenja Slovencev, Hrvatov in Srbov, zagata Srbije bi bila še hujska proti Ita-liji, nego je bila dotlej proti Avstro-Ogrski. Enako se še danes varajo isti nepoboljšljivi šovinisti o smeri in cilju ruske proletarske revo-lucije in še vedno ne vedo, da je ruski delavski in kmetijski proletarec skoraj čisto anacionalen, da je ruska revolucija zgolj protidržavna, go-spodarska in socialna, da je glavna mirovna formula boljševikov brez aneksij in brez kon-tribucij, ker je predpogoj takojšnjega miru, da pa je za ruski proletarijat samoodločba narod-ov le neizbežna posledica zmage revolucije in polnega demokratizma. To pa mora zdru-ženi proletarijat celega sveta izvojevati sam, sledeč zgledu ruske revolucije. Samoodločba narodov je ruskim revolucionarjem naravna posledica pridobljene politične svobode na Ru-skem, kakor drugod. Ruski proletarijat se ne bo en sam dan bil za oživotvorenje jugoslo-vanske ali češke države.

Smemo tudi mi priznavati, da je konsoli-dacija ruske revolucije v večjem interesu pro-letarijata celega sveta, nego izid vojne, kajti gotovo je, da polna zmaga ruske revolucije ne more ostati brez vpliva na svet. Kakor je svoj-čas francoska revolucija prerodila Evropo in vzbudila silno nacionalno gibanje, tako mora ruska revolucija še hitreje in z večjo neodoljivostjo ustvariti proletarsko gibanje po vsi Ev-ropi in vesti do zmage polnega demokratizma. Posledica te zmage pa bo politična svoboda in samovolja narodov.

Spoznanje te resnice je za socialno demo-kracijo merodajno, da uravna svojo politično taktiko in to še posebej glede jugoslovanske deklaracije brez vsakega predsodka. Trezneje ko mislimo, bolj služimo slovenskemu ljudstvu. Odločno moramo protestirati proti očitjanju, da socialna demokracija ni narodna. Zavedamo se jasno, da smo del slovenskega naroda tr da moremo biti edini pravi zastopniki tega zapu-ščenega naroda. Koristiti pa mi moremo le v jasnem pogledu na realne moči okolo sebe, ki nas vodijo na pot svobode in samoodločevanja našega ljudstva. Ako smo pretehtali prav moči Nemčije, Italije in Rusije in razumeli pravi po-men ruske revolucije, moramo tudi brez prita-jevanja priznavati istino, katero je vojna že ugotovila t. j. preteči razpad Avstrije. Ako ho-čemo to razumeti, nam se je kratko ozreti na postanek in rast naše države, na nje zgodovi-no, etnografski sestav, prirodno bogastvo in prometno-geografsko lego v Evropi. Po zgo-dovinsko-materijalističnem načelu Karla Mar-ksa je produkcija zemeljskih in človeških sil me-ro-dajna za razvoj človeštva, ravno tako sta ta dva činitelja merodajna za rast, življenje in smrt državnih družeb. Avstrija je označena po podolju vletoka Donave, s svojimi karpatskim robom, kakor trdnjava proti ruski ravnini in s svojim sudetskimi nastavkom, kakor trdnjava proti Nemčiji in s svojim kraškim mirom kakor trdnjava proti Italiji — skratka Avstrija nam je le prometno-gospodarska prirodna skupina

adrijsko-donavsko-sudetsko-karpatska. Na teh tleh ima dovolj lastne produkcije, da udobno preživi prebivalstvo ter ima najugodnejše lego za dobavo in dovoz potrebnih industrijal-nih sirovin, večji del svojega ozemlja pa pri-pravljen za odjemanje produktov. Nje prirodna bogastva še vedno niso dovolj preiskana. Etno-gračno je ta skupina uprav križišče in središče evropskih kulturnih narodov nemškega, rumunskega in madjarskega med seboj v rav-notežju tako, da posamezne skupine znašajo približno le do 12 milijonov kompaktnega pre-bivalstva: Čehi v Sudetih, Nemci v Alpah, Ju-goslovani ob Adriji, Madjari v srednji in Ru-muni ob doljeni ravnini Donave. Le Nemci imajo svoje nacionalno življenje opirto na nemško vladarstvo brez gospodarskega izhoda na druge strani tako, da so nacionalno-gospodar-sko vezani in popolnoma odvisni od nemškega vladarstva. Vsa nemška alpska skupina je pa-sivni privesek jugonemškemu ozemlju, ob enem pa nacionalen klin, zarinjjen med Celje in Ju-go-slovane, ter živi od njih. Ostale skupine češko-slovaška, madjarska, rumunska in jugoslovanska so vezane gospodarsko in politično druga-na drugo. Le gospodarsko in prometne zdru-žene predstavljajo močno državo ter si jam-čijo med seboj polno svobodo proti sosednim velikim narodnim celotam. Združeni z alpski-mi Nemci tvorijo eno veliko prirodno zemlje-pisno ozemlje. Vsa zgodovina teh narodov ka-že dosledno nizevanje enega dela na drugega, »Bella gerant alii tu felix Austria nuber!« t. j. načelo, da je tokom vekov skupina za skupino iskala zaslombe v večji enoti. To naravno no-tranje silo združevanja kaže heterogenost ele-mentov kakor madjarski, češki in nemški. Tudi poljska skupina do Visle se je v srednjem veku nagibala po združenju z donavsko skupino, dok-ler je zveza na vzhod z Ukrajino ni odtegnila za drugo zgodovinsko nalogo. Po opešanju turške države je Avstrija s prirodno silo stre-mela k srbski Moravi in rumunski Aluti. Ako Avstrija ni postala strnjena, res centralna ev-ropejska država od Nemškega morja do Adrije in Črnega morja, zadržavala jo je le umetno in do leta 1866 dinastična vez z nemškimi vladar-stvom.

Enako trezno moramo gledati na položaj Nemčije. Ta nima avtohtonega prebivalstva. Kakor navpičen pramen od severne Danske ob Vezeri in po Renu so se vrnila germanska ple-mena do Alp. Na vzhod preko Vezere, po dolini Maina na vzgor, od izvira Donave na vzdol, so se germanske čete izlile že ob nastopu sred-njega veka in zarile v enotni slovanski svet. V IX. in X. stoletju so bila slovanska plemena od Labe, Črnega lesa do Ina, in Adrije po celim Balkanu v donavski dolini in ruski ravnini kompaktno naseljena, svobodna s svojo lastno kulturo. Naval Germanov od zapada, Madjarov od vzhoda je pretglat to narodno celoto, poleg njih so se razlili rumunski pastirji iz sedmogor-skih Karpata na vse strani po dolinah do Donave in do Črnega morja. Ta proces navala proti Slovanom še danes ni končan. Če tudi je mejni grof Gero z mečem in zvijačo že v IX. veku strli moč polabskih Slovanov, če tudi so nem-ški vitezi v eni roki križ, v drugi meč razlju-dili poljsko-litavsko ozemlje ter ustanovili Pru-sko, še vedno sega slovanski element v Lužici in Kašubih skoraj do tik Berlina in preko Oda-nškega do Nemškega morja in vsa zemlja od Odra proti vzhodu je pretkana z germanskimi in s slovanskimi etnografskimi otoki. Kakor so v srednjem veku germanski vitezi s kruto silo pletili slovanske dežele, tako kruto se lasti še danes pruski junker poljske zemlje po raz-vlastitnih zakonih. Karl Marks in Engels sta dobro karakterizirala ta etnografski in držav-no-politični položaj rekoč, da Nemčija nudi na vzhod pogled, kakor da bi jo bile podgane iz-hrobale. Oba sta stala kakor pozneje Bebel in vsa nemška socialna demokracija na stališču Velegermanije ter sta zahtevala okroži-tev in razširitev germanskih mej na vzhod do čez Odro in srednje Donave tako daleč, ka-kor približno segajo nemške naselbine. Zato sta oba češke, sudetske, slovenske, alpske in kraške pokrajine prištevale Velenemčiji. Ako je Avstrija prirodno narodnostna država, Nem-čija ne more biti po svoji legi drugačna nego enotna narodna, če tudi zgodovinski še nedo-grajena država. Osamosvojitvev Lužičanov, Kašubov, Šleskih in poznanskih Poljakov, bi Nemčijo potisnila daleč nazaj v protesne meje in zavrla orjaški dosednji narodni razvoj. Iz tega življenjskega principa sebeohrane nacio-nalna sila Germanov agresivno sila na Sude-te, Alpe in Vislo. Svetovna vojna mora rešiti vprašanje, kako ustanoviti v interesu kulture in evropskega sožitja adrijsko-donavsko-sudetsko-karpatsko narodnostno državo, a mo-ra tudi odločiti prirodne meje Germaniji na vz-hod. Oba problema se dasta rešiti le v zmislu demokratičnega stremjenja proletarijata. Tudi tu smemo proletarijat imenovati nositelja in zastopnika čiste nacionalne misli.

Za italijanski problem dela težave zgo-dovinska ideologija ne-le med Italijani samimi, ampak tudi med Francozi, Angleži in Nemci. Dosedanja politika teh držav je bila izključno osnovana na ideološki predsodke in nestvar-ne etnografske in zgodovinske podatke. Pred vsem mora socialna demokracija ugotoviti in priznavati, da Trentino geografsko, prometno

in etnografsko spada k severni Italiji in da se avstrijski patriotizem tam goji le umetno v klerikalnih krogih, enako kakor v furlanski ni-zini do ronkov Krasa. Ravno tako je dejstvo, da so obrežna mesta od Trsta do Pulja in vsa v Dalmaciji ostanki rimskih kolonij. Tekom srednjega veka je bilo istrsko in dalmatinsko obrežje v oblasti beneške republike in ta je bila absolutni vladar Adrije. Germaniki živeli je se-gal sicer do notranje Istre in severne Furlanije, prestopil pa je le na eni točki k Adriji, v Devin-skem gradu. Veljal bi toraj neoporečno zgo-dovinski princip v prilog Italije, ako ni bila pre-stala beneška republika leta 1799 in avstrijsko cesarstvo ne bi bilo nastopilo nje dedščine. Po istem naravnem razvoju je izgubila Avstrija to svojo posest v prirodnih mejah Italije, zato pa ohranila svojo last na vzhodni Adriji. Veljati bi utegnil za Italijo le etnografski moderni gos-podarski princip. A glede Dalmacije v etnogra-fičnem obziru nima nikakega naslova več, ker šteje italijanski element le 3% vsega prebival-stva. Slo bi le še za ostalo Primorje. Glede te-ga so trditve naših pičlih slovanskih učenjakov precej nemerodajne. Ako trdijo, da so Slovenci prišli z orožjem v roki kakor Longobardi ali Madjari v kraje, kjer so še danes naseljeni, ni-majo zato najmanjšega zgodovinskega vira. Vemo le, da so slovanske čete združeno z Obri največ pod njih vodstvom plenile po Balkanu, posamezne manjše pa daleč na sever in zapad. O kakem zavojevanju naseljenju, kakor je zgodovinski dokazano za germanska in uralo-altajska plemena ni ne duha ne sluha. Na slo-venski zemlji sta se naselili tako le četa Hrvat-ov na Koroškem in ena v gornji Italiji, sledovi obeh so še danes. Da bi Slovenci kdaj zasedli obrežna mesta ali zavojevali Trst in Pulj tega dejstva ni. Trst je bil do leta 1382 samostojno mesto, vse primorsko obrežje je bilo do leta 1799 benečansko. Etnografsko so primorska mesta in Trst še danes brez vsakega dvoma italijanska. Niti zgodovinski niti etnografski princip ne more veljati v prilog Slovencev gle-de Trsta in Primorja. Po principu samoodločbe narodov sme toraj Trst in italijansko Primorje brez dvojbe zahtevati zase polno narodno in kulturno samovlado. (Dalje prih.)

Politični pregled.

= Mirovna pogajanja v Brest-Litovsku se danes zopet nadaljujejo. Ni nam še znano, kak-šen odgovor so prinesli delegati ruske revolucio-narne vlade iz Petrograda, toda skoraj go-tovo pride med Rusijo in centralnimi državami do posebnega miru. Ruska vlada je zahtevala pogajanje z ljudskimi zastopniki in na to zahte-vo je rekel na primer grof Czermin, da imamo v Avstriji splošno volilno pravico ter se more smatrati vlada kot prava zastopnica ljudske volje. V Nemčiji so napravili nekaj državnih svet, v katerem so zastopani tudi parlamentar-ci, a kljub temu so demokratične stranke in narodi ter v prvi vrsti socialisti mnenja, da kljub temu demokratičnost pri pogajanjih ni za-stopana. Izraz volje interesnih skupin ne pri-haja v poštev, marveč le volja slojev, ki so ta-ko radi trpeli in želeli dosednji sistem. Nem-čija odklanja prosto glasovanje v zasedenih de-želah s tem, da se brani izprazniti dežele, Av-strija je v tem vprašanju menda koncilijantneja. V Nemčiji so razburjene vse demokratične stranke zaradi stališča nemške vlade: v Av-striji pa skličejo državni zbor na dan 15. janu-aria (14. poteče namreč premirje) in postavijo parlament pred gotovo dejstvo: začasni mir ali nadaljevanje vojne. Kakor vse kaže, gre ruski vladi v prvi vrsti za mir, ki je potreben. Vse-kakor je gotovo, da se poseben mir ne more skleniti v tisti dovršeni obliki, kakor splošen mir. V mirovnih pogojih zahteva, kakor se da posneti iz poročil, ruska vlada, da dajo central-ne države zagotovilo, da se vse zadeve, ki jih sedaj ne rešijo pri posebnem miru, spravijo na splošno mirovna pogajanja. To so zlasti vpra-šanja demokratizacije, razoroženja, samo-odločbe narodov in svetovnega razsodišča. Mir, ki ga sklenejo centralne države z Rusijo bo pravzaprav imel le gospodarski značaj. Bul-garija se je baje že dogovorila z Rusijo, ker se bulgarski interesi ne tičejo Rusije, skleneta ti dve državi najlažje mir. Kakor smo že omenili, poseben mir z Rusijo ne bo vplival na demo-kratizacijo centralnih držav. Zato nastaja po-tem, če se res sklene mir z Rusijo, nova velika naloga za narode in zlasti proletarijat: Vsi ve-mo, kako silno ogorčenje vlada med sloji spo-razuma nad centralno Evropo, ki ima le navide-zno demokratično lice. Narodi sporazuma ho-čejo, da evropski narodi izvojujejo demokra-tizem, osvobodijo sebe in odpravijo militarizem. Če se to zgodi v Evropi, bodo poskrbeli za to, da se to stori tudi pri njih. Tako pravijo delav-ci, socialisti vsega sveta in zahtevajo splošen mir in so proti posebnemu miru zaradi tega, ker menijo, da poseben mir ne prinese trajnega mi-ru. To je zahteva socialističnih in delavskih strank po deželah sporazuma, ne pa nadalje-vanje vojne, kakor trdi vojnohujskaško me-ščansko časopisje tu in tam. To treba razločiti, da ne umevamo napačno poročil v delavskem gibanju v sporazumu. Le pri splošnem miru more in mora dobiti tudi proletarijat odločeva-len vpliv. Zato pa pozivljata tudi ruska vlada proletarijat vsega sveta, da izsili splošen mir.

in v tem zmislu delujejo vse delavske socialistične organizacije. To smo morali povedati, ker prihajajo k nam popolnoma pokvarjena poročila o stališču socialistov.

Mirovno vprašanje na holandskem stranknem zboru. 23. 24. in 25. decembra je bil v Utrechtu strankni zbor holandske socialno demokratične stranke. Kongres je razpravljal tudi o mirovnem vprašanju. V tem vprašanju sta v holandski stranki dve struji, ki sta jih zastopala Vliegen in Troelstra. Vliegen je izjavil, da stoji prejšnjemu stališču, da je izvršila Ljeningova vlada izdajstvo s tem, ker je drugačnega mnenja, tedaj smo z nastopom vsake nove vlade pred nevarnostjo. Svari kongres, da ne obožava teorije, po kateri se privede do rešitve drugače kakor po normalnem potu. Troelstra je pa izjavil: Če se trdi, da prinaša mirovna politika boljševikov nevarnost, da se izrazi Rusija aneksionistični nemški vladi, tedaj to ni pravilno. Nevarnost je v ruski državi, ki drvi k razpadu. Vliegen je pozikal, da kvalificira odpoved pogodb kot izdajstvo. Splošno in v normalnih razmerah lahko pritrjuje Vliegenovim argumentom. Kako pa je bilo v Rusiji, ko so se sklepale one pogodbe? Vi, da je še caristični sistem. Poznejša provizorična vlada je sprejela pogodbe, ker je mislila, da je k temu vezana. Vzemimo, da bi nastalo v naši državi tako revolucionarno gibanje, ki bi nadomestilo sedanjo vlado z revolucionarno vlado in da bi imel jaz čast da postanem član te vlade. Našel bi pogodbo, sklenjeno z Ameriko na pram Japonski. Ali si morate predstavljati, da bi to pogodbo izpolnil minister, izvoljen na podlagi nasprotja proti vladi, ki je bila sklenila ono pogodbo? Jaz bi to pogodbo objavil, raztrgal in dejal, da nečemo imeti nobenega opravka s to stvarjo. Troelstrovim izjavam je sledilo navdušeno odobravanje.

Zastopniki ukrajinske Rade so prišli v Brest Litovsk. Na vprašanje boljševikov, če priznavajo avtoriteto sovjeta ljudskih komisarjev, so odgovorili z ne. Delegacije centralnih držav so pozdravili zastopnike Ukrajine zelo prijazno.

Ententni poslaniki v Rusiji. Uradno še nepotrjena vest, ki jo pošilja petrogradski dopisnik švedskim listom, trdi, da pripravljajo ententni poslaniki v Petrogradu izjavo, kjer pravijo da ni odprta ententi druga pot nego ta, da pričeno s centralnimi državami mirovna pogajanja.

Aliiranci in mirovno vprašanje. Parlamentarni poročevalci lista „Daily Chronicle“ piše: V vladnih krogih se priznava, da pomenijo predlogi, podani v Brestu Litovskem, resen „nočem“, kateri je treba oficijelno vzeti v vednost. Celo polovico sprejem ruskih nasvetov po grofu Czerninu kaže na novo razpoloženje. Med Anglijo, Francijo, Združenimi državami in Italijo se v tem oziru že više razgovori.

Mirovno vprašanje. O pogajanjih v Brestu Litovskem piše berlinski demokratični list „Welt am Montag“ sledi: „Prav obžalovanja vredno je odkrilo nasprotstvo, ki ga je našla ruska zahteva, da naj odločijo doslej nesamostojne narodne skupine s splošnim glasovanjem o svoji usodi. Splošno glasovanje je ena izmed temeljnih zahtev demokratičnega mirovnega sklepa. Razumljivo je, da polagajo boljševiki na to zahtevno odločino važnost. Nobena stvar ne utrdi bodočega mirovnega stanja tajneje, kakor to, če pripada vsak narod in vsak narodni del k oni državni tvorbi, h kateri ima nagnjenje. Končno niso države same sebi namen, temveč obstojajo zaradi ljudi. Samoodločevanje narodov je grof Hertling, svečano priznal. Toda nemška vlada pojmuje to drugače, kakor pojmujejo običajno samoodločevanje demokratije. Rusje kot demokratije zahtevajo, naj se izjavi prebivalstvo Kurlandske, Litvanske i. t. d. svobodno, ako hoče pripadati k tej ali oni državi, ali če hoče tvoriti svojo državo. To voljo naj pa izrazi takrat, ko ne bo vojaštva v deželi. Nemški delegatje pa zastopajo mnenje, da so sklepi deželnih zborov sklicanih v vojnih razmerah, že jasno izražena ljudska volja v Kurlandski, Litvanski i. t. d. Nasprotstvo med obema stališči je veliko. Katero stališče je pa bolj demokratično, to je jasno.

Iz nove Poljske. Krakovska „Reforma“ piše v uvodnem članku: Pričetek ustanovitve poljske države je naletel na mnogo velikih težav. Sodelovanje Poljakov in Nemcev je v sedanjem psihičnem razvoju obeh narodov nemogoče. Na Poljskem se o redu, doslednosti in disciplini Nemcev niti govoriti ne more. Med Poljaki in Nemci vlada nesporazumljenje. Poljsko ljudstvo v zmislu državnosti še ni organizirano in se novostvarjenim pogojem v kraljevini Poljski ne more prilagoditi. Nemci nastopajo nasproti Poljakom šablonsko in postajajo vsled tega Poljakom neznosni. Izločitev nemške politike v kraljevini je povsem napačno. Nemci pripravljajo težkoče organizaciji poljske vlade, ker Poljakom ne zaupajo. Nemci bi se morali zavedati, da se ljudstva dajo voditi po čustvovanju, ne po pameti. Nemška politika v kraljevini otežkočuje ustanovitev organa poljske državljanske razsodnosti, vlade, katere edina bi bila zmožna sodelovati z Nemci v svrhu skupnega dela. Razmere v nemškem okupacijskem ozemlju se morajo radikalno izpreme-

niti. Če se razmere v kraljevini Poljski ne preurede, potem je nemško-poljsko sodelovanje nemogoče.

Wekerle in pogajanja z Nemčijo. Z Dunaja se poroča: Ogrski ministrski predsednik dr. Wekerle je danes tukaj končal svoja pogajanja. Med drugim se je Wekerle sinoči udeležil posvetovanja z zastopniki nemške vlade glede trgovske pogodbe monarhijske z Nemčijo.

Ogrski ministrski predsednik, Wekerle, je bil več dni na Dunaju, kjer je predložil cesarju skupen program strank, ki podpirajo vlado. Te stranke ogrske poslanske zbornice so neodvisna stranka, ustavna in ljudska stranka. Postopanje, da odobri vladar program strank, je povsem nenavadno in gotovi povodi so morali biti merodajni za tak postopanje. V resnici ne gre za odobritev programa, temveč za koncesijo, ki naj jo napravi kralj in ki se odene v političen program. Nova enotna stranka zahteva namreč, da se organizira narodna ogrska armada. Vodstvo, izob azza in uprava naj ostane sicer še vnaprej enotna, toda ogrski častniki in grsko moštvo naj tvorijo narodno armado, ki bi bila enotna z avstrijsko le v vodstvu, izobrazbi in upravi, drugače pa bi bila povsem samostojna. Ogrski ministrski predsednik je predložil ta nacrt cesarju, ki se pa še ni odločil.

Državni zbor. Predsednik poslanske zbornice Gross je sporočil predsedniku „Češkega svaza“, da bo prva seja poslanske zbornice 15. januarja. V parlamentarnih krogih govore, da pride na prvi seji do mirovne manifestacije.

Svicsarski in rumunski socialisti so odpotovali v Petrograd. Svicsarski socialisti izročijo predloge italijanskih socialistov, rumunski socialisti pa zahtevajo proklamacijo rumunske republike, katere naj pripada tudi Besarabija.

Japonska in Rusija. Japonska vlada je sklenila, da obnovi diplomatske odnose z novo rusko vlado v polnem obsegu.

O vodilni vlogi Amerike razpravlja William Martin v svojem novoletnem članku v „Journal de Geneve“. Članek je vzbudil opravičeno pozornost. Martin povzraja odločujočo vlogo, ki jo igrajo Združene države po svojem vstopu v vojno sedaj v Evropi v političnem in gospodarskem oziru. Preplavljajoč danes s svojimi izdelki in s svojim denarjem Evropo, bodo jutri hoteli razsojati v vseh političnih in teritorialnih vprašanjih. Pomembnost in resnost te amerikanske intervencije presega daleč okvir vojne. Ta intervencija se tiče vseh držav, nevtalnih in vojujočih. Za alirance pa pomeni rešitev v položaju, ki bi bil brez Združenih držav skoraj obupen, a ta rešitev ni povsem brezplačna. Ta amerikanska intervencija se bo v letu 1918 polagoma razvijala v gospodarskem, finančnem, političnem in vojaškem oziru; a vendar se od amerikanske armade o tem letu že ne more pričakovati odločilnega uspeha. Le počasi bi se mogla udeležiti. A more-li Francija — vprašuje William Martin — odbijati nemške napade, čakati dvajset let in morebiti še več mesecev? Članek naravno neče odgovoriti na to vprašanje, opozarja pa na posledice ruske revolucije, ki bo tudi v novem letu vplivala na vse evropske razmere. Kajti ruska revolucija je po celem svetu sprožila ideje, ki danes še niso povsem jasne, ki se pa bodo poostrele. Te ideje bodo podrle vse ovire. Ta ruska revolucija je nevarnost za vse alirance, ker prinaša mir, in ker nobena ideja ni bolj zapeljiva kot ideja miru.

Dnevne beležke.

Potovanje po ožjem vojnem ozemlju. Poveljništvo Boroevičeve armadne skupine odreja, da se preloži kordonska črta na državno mejo. Za potovanje po vsem Primorskem z zopet osvojenim ozemljem vred se zahtevajo torej s potovalnimi določbami armadnega vrhovnega poveljstva predpisani potni dokumenti. Za državne uradnike zadošča uradna železniška legitimacija brez posebnega vizuma.

Kranjska kadra 17. pešpolka in 2. gorskega polka, ki sta sedaj v Admontu, oziroma v Judenburgu, se vrtneta šele spomladi v Ljubljano.

Davek na vojne dobičke. V členu 28. izvršilnega predpisa k ces. naredbi z dne 16. aprila 1916. drž. zak. št. 103 določeni izpiski iz plačilnih nalogov, obsegajoči vse do 31. decembra 1917. ugotovljene odmere davka na vojne dobičke za posamezne osebe bodo od 7. do 19. prosinca 1918. tuuradno (seba št. 5) razgrnjeni v uradnih urah (8—2) vsakomur na vpogled.

V Škofji Loki je zmrznilo 200 vagonov krompirja. Krompir je bil vojaška last.

Priloge zaradi pudenjevanja vrd ževalnih podpor prihajajo dan na dan. Ljudstvo silno mnogo trpi v sedanj m času zaradi vojnih razmer. Nima kruha, ne obleke, slaba stanovanja in še tiste vzdrževalne podpore, do katere ima pravico, ne dobi o pravem času. Može, očetje, sinovi so v vojski, a doma ne dobe svojci tega, kar jim gre. Vojna traja že tri in pol leta, pa še vedno ni rešeno to vprašanje, da i je že nad pol l ta, odkar so izšle zadnje odredbe glede vzdrževalnih prispevkov. V Ljubljani že prevla-

duje mnenje, da je podeljevanje vzdrževalnih podpor odvisno le od dobre volje g vladnega svetnika barona Schönerbergerja, ki je izredno nervozen in že velja pregovor, da treba biti z njim previden, zakaj od njegove dobre volje je vse odvisno. Toda to pri pravicah ne sme biti merodajno. Rešijo naj se akti takoj, proč z birokratizmom, zlasti ker je bilo doveč časa, da so se vse stvari že kdaj uredile in bi se lahko vzdrževalnina brez daljš h cvir takoj nakazovala. Zavlačevanje izplačila vzdrževalnih podpor je krivica in nepotrebno mučenje tipečega ljudstva. Vsaj mi menimo, da bi se take stvari prav lahko odpravile.

Pošte na Goriškem. 18. januarja se otvorijo na Goriškem sledeči poštni uradi za pisemsko pošto: Dobrova v Brdih, Kolsko in Trnovo pri Gorici.

V Čepovan se je vrnilo okolo 200 beguncev. Ker je pa aprovizacija zelo slabo, so nekateri zopet odšli.

Iz Pulja. Živimo v dvajsetem stoletju! — Na delo! Kamen na kamnu palača, zrno pri zrnu pogača! Ne bodimo kot mladi ptici v gnezdju, ki čakajo za odprtim ključkom »pape«. To ni za nas! Naši ideali zahtevajo dela in energije naprej, potem pa tudi primernih žrtev, seveda vsak po svoji moči! R. M.

Na avstrijskih železnicah nameravajo vpeljati četrti razred. Baje se vrše o tem že pogajanja med vlado in železniškimi upravami.

Preskrba ubogih na Ogrskem. Ogrski minister notranjih zadev pripravlja zakonsko osnovo glede preskrbe ubogih. V prvi vrsti naj se ubožne podpore po načrtu uredi. Vodilna misel je, da stopi namesto miloščine, ki običajno ni zadostna, gospodarska okrepitev ubogih. Dobrodelna društva naj se centralizirajo.

Vojna.

Dunaj, 4. januarja. (Kor. ur.) Uradno se razglša: Na ruski fronti premirje. — Italijansko bojišče: Nobenih posebnih dogodkov. — Šef generalnega štaba.

Berlin, 4. januarja. Wolffov urad poroča iz glavnega štaba: Skoraj na celi Flanderski fronti živahni artiljerijski boji. Angleški sunki pri Yperu in severno kanala La Bassé so se izjalovili. Od posrečenih bojev naših izvidnih oddelkov smo dovedli nekoliko ujetnikov. Od 1. januarja so izgubili naši sovražniki v zračnem boju 23 letal in 2 privezna balona. — Na italijanski in macedonski fronti nobenih posebnih dogodkov. — Na ruski fronti nič novega. — Ludendorff.

Zadnje vesti.

Mirovna pogajanja.

Brest Litovsk, 4. januarja. Predsednik ruske delegacije je včeraj pooblaščenec centralnih držav v imenu ruske vlade iz Petrograda brzojavnim potom predlagal, naj bi se mirovna pogajanja nadaljevala na nevtralnih tleh. Pooblaščenec četverozveze so predsedniku ruske delegacije danes brzojavno odgovorili, da odklanjajo vsako premeščenje pogajanj, ker se je bilo obvezno določilo, da se naj pogaja na najpogostejše 5. januarja v Brestu Litovskem zopet nadaljujejo.

Brest Litovsk, 4. januarja. Semkaj je dospela ukrajinska delegacija, ki je pooblaščenca, da se v imenu ukrajinske republike udeleži mirovnih pogajanj.

Pogajanja v Brestu Litovskem prekinjena.

Berlin, 4. januarja. V glavnem osekurojshstaga je sporočil državni kancelar grof Hertling, da je pooblastil državnega tajnika Kühlmana, naj odkloni rusi predlog, da se prelože mirovna pogajanja v Stockholm. Kanceler je še pristavil, da je dobil sporočilo iz Petrograda, glasom katerega sporoča ruska vlada, da ne more izpolniti točki 1. in 2. nemških predlogov glede izpraz-

nitve ozemelj in ljudskega glasovanja. A Nemčija ne more odnehati od teh zahtev. Kanceler je sklenil svoje poročilo z besedami, da Nemčija lahko mirno čaka, kako se razvije ta dogodek. Mi se opiramo na svojo moč, lojalno m šljenje in svojo dobro pravico. Odsek se je nato oddal jutri.

Argentinsko žito.

Buenos Aires 3. januarja. Agence Havas poroča: Pogajanja glede nakupa argentinske žetve za alirance še niso končana, a potekajo ugodno. Španska in švicarska vlada sta storili potrebne korake, da nakupita v Argentini 400.000, oziroma 100.000 ton žita.

Aprovizacija.

Nakazilo moke trgovcem. Trgovcem se bode nakazovala moka v tork, dne 8. januarja ob 9. dopoldne v mestni posvetovalnici.

Oderuštvo s cvrnom. V raznih prodajalnah in pod roko prodajajo oderuht cvrni po ogromnih cenah. Tako zahtevajo za velike špule od 915 do 1000 m K 40 za eno spulo, za one po 500 m 22 kron, za one po 200 m 10 kron, za one po 150 m 8 kron itd. Pozivljamo ljudi, naj vse take prodajalce in štacune naznačijo na c. kr. drž. pravdnitvo, da se izve: kje so zaloge cvrni in kdo so ti odrtniki. Se bo že prišlo na dan. Tu je samopomoč na mestu. Da bi delavec za eno spulo cvrni delal en teden in še več, to je odsile!

Špeli za II. okraj štev. 1371 do konca dobe v ponedeljek, 7. t. m. dopoldne na Poljanski cesti št. 15. Določeni je tale reu: od pol 10 do 10 št. 1301 do 1400, od 10 do pol 11 štev. 1401 1500, od pol 11 do 11 1501 do 1600, od 11 do pol 12 štev. 1601 do konca. Vsaka oseba dobi 1 kg, kilogram stane 9 K.

Vsem sodrugom na znanje.

Z ozirom na dejstvo, da je za januar tako zelo znižana racija moke, sem prejel od vseh strani dopise: kaj in kako to. Naznanjam v »Napreju«, da mi ne bo treba vsakemu posebej odgovarjati:

Koj, ko je »Vojni zavod za promet žita ob času vojne« sporočil, da bo racija moke znižana, je »Vojna zveza« v svoji seji o tem razpravljala in prosila c. kr. dež. vlado, da naj ne zniža že itak male racije moke. Osebo sem kot predsednik Vojne zveze bil tako pri Vojno-žitnemu zavodu kakor pri c. kr. vladnemu tajniku dr. Senekoviču, da izposlujem, če se sploh da kaj —; žalibog moral sem konstatirati, da »kjer ni — ni« — ali, da bi i Vojni žitni zavod i c. kr. dež. vlada rada več nakazala če bi mogla. »Vojna zveza« bo pač storila še druge korake — tudi c. kr. dež. vlada bo (ako se mu je obljubilo) skušala vse storiti, kar bo le mogoče, da dobi prebivalstvo potrebno moko.

»Vojna zveza« je že v spomenic z dne 26. nov. 1917. opozorila kompetentne čimtelje na bodoče dni. Hudo bo; kako bo — kd o v e?

Anton Kristan.

Iz stranke.

Zaupniški sestanek. V nedeljo 6. t. m. ob 10. dopoldne se vrši v društvenih prostorih Selenburgove ulice 6, I. nadstr. zaupni shod stranknih pripadnikov v Ljubljani z dnevnim redom: ustanovitev krajne politične organizacije za Ljubljano.

Zaupniški sestanek v Hrastniku se bo vršil v nedeljo 6. t. m. zvečer v društvenih prostorih z sledečim dnevnim redom: Poročilo o sranknem zboru, ustanovitev krajevne politične organizacije, časopisje, raznoterosti. Na shodu bo poročal sohr. Petejan iz Ljubljane.

Izdajatelj in odgovorni urednik:

Josip Petejan.

Tisk „Učiteljske tiskarne“ v Ljubljani.

KINO CENTRAL v deželnem gledališču

V soboto 5. januarja ob pol 6, 7 in pol 9, v nedeljo 6. januarja ob pol 5, 6, pol 8 in 9 zvečer, v ponedeljek 7. januarja ob pol 6, 7 in pol 9 zvečer:

Boj na visokih gorah.

Dva dela: Čudeži gor. sveta Krasna slika. Čudeži hrabrosti in vztrajnosti.

Nordisk spored:

Mož brez milosti.

Nordisk drama v 4 dej. V glavn. vlogi: GUNNAR TOLNÄS

Nordisk veseliga:

Trije veseli strahovi.

Ni za mladino.

Na pos. bno željo: V petek 4. in v soboto 5. januarja ob 4. pop. v nedeljo 6. jan. ob pol 11. dop. in 3. pop., in v ponedeljek 7. januarja ob 4. popoldne

Družinske predstave

z bogatim, izvrstnim sporedom, pristojno, tudi mladini

Prednaznanilo: Borštnik v filmu: „MATIJA GUBEC“.

JADRANSKA BANKA

PODRUŽNICA LJUBLJANA.

Delniška glavnica: K 12.000.000. Rezerve: nad K 1.000.000.

CENTRALA: TRST.

Podružnice: Dubrovnik, Dunaj, Kotor, Metković, Opatija, Spljet, Šibenik, Zader.

SPREJEMA: Vloge na knjižice in jih obrestuje po čistih 4%. Vloge na tekoči in žiro račun proti najugodnejšemu obrestovanju. Dviga se lahko vsak dan brez ozira na moratorij. Rentni davek plača banka iz svojega.

KUPUJE IN PRODAJA: Devize, valute, vredn. papirje, itd. in srečke c. kr. razr. loterije.

ESKONTIRA: Menice, devize, vrednostne papirje itd.

IZDAJA: Čeke, nakaznice in akreditive na vsa tu- in inozemska mesta.

DAJE PREDUJME: ua blago, ležeče v javnih skladiščih.

PREVZEMA: Borzna naročila in jih izvršuje najkulantneje.

Brzojavni naslov: JADRANSKA. Telefon št. 257.